Poczta opłacona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 12 marca 1930 roku. 246.

Treść numeru:

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

------ooo0oooo------

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t u v o s A i d a s" o p o l s k i e j p o l i t y c e z a g r a n i c z n e j.

"Lietuvos Aidas" Nr.56 z dn.10.III.1930 r.Art.p.t."Ciekawe zjawiska w polskiej polityce zagranicznej". Streszczenie:

Jeszcze przed paru laty piłsudczycy marzyli i mówili o wielkich zamiarach. Pierwszym z nich było rozszerzenie terytorjum Polski do granic Rzeczpospolitej z 1772 roku. Rozszerzenie to miało postępować w dwóch kierunkach: na morze Bałtyckie i Czarne. Do morza Bałtyckiego Piłsudczycy zamierzali dotrzeć w drodze anektowania Litwy. Protokuł tajnej konferencji legjonistów z 1928 roku w Landwarowie stwierdza, że wszystko jest przygotowane do marszu na Litwę i tajne organizacje i agenci legjonistów czekają tylko przybycia Polaków. Dostęp do morza Czarnego miał prowadzić Piłsudczyków przez Ukrainę. Zamierzali oni skorzystać z nieporządków wewnętrznych w Sowietach, oderwać całą Ukrainę Wschodnią i przyłączyć ją do inkorporowanej do Polski Ukrainy Zachodniej. Będąc w posiadaniu Litwy i Ukrainy, nie byłoby już tak trudno przyłączyć i pozostałą część Białorusi z Mińskiem. Wszystkie te obszary piłsudczycy zamierzali połączyć z Polską rzekomo na podstawach federacyjnych, lecz w ten sposób, aby statut federacji nie przeszkadzał Polakom w rządzeniu i polonizowaniu zagarniętych ziem. Oprócz tego, jak wiadomo, program piłsudczyków przewidywał i Prusy Wschodnie. W tym względzie jednak panowała różnica zdań co do czasu i sposobów wykonania tego punktu programu.

W celu wykonania tego programu zagranicznego, jako warunek były przewidziane wielkie reformy wewnętrzne: wzmocnienie władz wykonawczych w drodze zmiany konstytucji, porozumienie z mniejszościami, gospodarcza i finansowa sanacja kraju i maksymalne zmilitaryzowanie Polski. I tylko teraz, po pięciu latach rządu, piłsudczycy zaczęli się otrzeźwiać. W ciągu pięciu lat nie zrobili ani jednego kroku w sprawie zrealizowania swej utopji. Konstytucję nie zmieniono, stosunki z mniejszościami coraz gorsze, gospodarcze położenie kraju pogorszyło się wskutek coraz zwiększającego się przesilenia w przemyśle. Militaryzację coprawda prowadzi się i budżet wojenny pochłania zgórą jedną trzecią wydatków budżetowych. Wszelako i tu prasa opozycyjna wskazuje, iż w tej dziedzinie nic nie osiągnięto. Wreszcie piłsudczyków wytrzeźwia ta romantyczna utopja polityczna. Coprawda nigdzie oni jeszcze publicznie nie oświadczyli, iż wyrzekają się swego programu, wszelako nawet najmniejsi z nich nie wierzą chyba w jego realizację.

Niedawno prasa emigracyjna zamieściła artykuł Kiereńskiego, w którym ten wymaga od Polski aktywniejszej polityki antysowieckiej."Gazeta Polska" odpowiedziała na to, iż Polska nie widzi żadnego wyrachowania w walce przeciw Sowietom, dla Polski też lepiej, iż w Moskwie panują ludzie, którzy przyznają granice traktatu ryskiego, niż gdyby przyszli tacy, którzy tych granic nie przyznają. Podobnie wyraził się Hołówko na wygłoszonym niedawno w Warszawie odczycie. Do tego należy jeszcze dodać, iż rząd polski nie zezwolił na protesty i demonstracje przeciw prześladowaniom religji w Sowietach.

Zjawiska te wskazują, jak naogół i cały kierunek polityki polskiej, iż piłsudczycy przestali myśleć o oderwaniu Ukrainy od Rosji sowieckiej, czują oni jednak, iż nie można wyrzec się zamiarów, nie dając wzamian ich nic nowego.

Niedawno w Instytucie Bałtyckim w Toruniu zostały zorganizowane kursy, na których wykładali ministrowie, wybitniejsi politycy z pośród Piłsudczyków. Wszyscy oni usiłowali dowieść doniosłości znaczenia morza Bałtyckiego dla Polski. Polska powinna zwrócić całą

uwagę na morze Bałtyckie i mieć tam przynajmniej kilka dobrych portów. W związku z tem i polska prasa urzędowa zaczęła domagać się silnej floty wojennej nad morzem Bałtyckiem. Prasa żąda przekształcenia portu gdyńskiego na silny port wojenny. Sprowadzono z Francji specjalistów wojennych sprawach morskich, pod nadzorem których Gdynia rozbudowuje się i opracowuje się systematyczny plan floty wojennej. Przedewszystkiem ma być zbudowanych około 20-stu łodzi podwodnych, a następnie mają być budowane i większe jednostki floty wojennej.

Wszystkie te zjawiska są bardzo ważne i symptomatyczne. Wskazują one, że Piłsudczycy wyrzekają się swych szerokich zamiarów na Wschodzie i chcą je zamienić na orjentację na Zachód, mianowicie do morza Bałtyckiego. Według Kwiatkowskiego, zmuszają do tego Polskę względy gospodarcze. Wzrastające trudności eksportu wywołały ciężkie przesilenie w przemyśle i bezrobocie, które znów, dzięki działalności komunistów, może się stać poważnem niebezpieczeństwem dla ustroju wewnętrznego.- Polska ma już około 300.000 bezrobotnych i perspektywy przyszłości w tej sprawie są bardzo niejasne. Polska chce szukać zagranicą rynków dla swego przemysłu i z tego powodu usiłuje wzmocnić się na morzu Bałtyckiem.

Ten kierunek polityki polskiej wskazuje, że o wyrzeczeniu się kurytarza nie może być żadnej mowy.-

Z a g a d n i e n i e u s u n i ę c i a p r z e s z k ó d w k o m u n i k a c j i m i ę d z y L i t w ą a P o l s k ą. Korespondent "Memeler Dampfboot", donosząc swemu pismu o nastrojach, panujących w Kownie, stwierdza, iż pod względem polityki zagranicznej Litwa znajduje się obecnie na rozdrożu. W najbliższej przyszłości narodowcy staną wobec konieczności powzięcia doniosłej decyzji w sprawie stosunków litewsko-polskich. Będzie to dla nich zagadnienie niełatwe. Że obecny rząd spodziewa się niekorzystnego dla Litwy sprawozdania komisji Ligi Narodów dla spraw komunikacji i tranzytu, wynika z ostatniego wywiadu ministra Spraw Zagranicznych Zauniusa. Akurat w czasie ostatnim odbył się szereg doniosłych konferencyj, na których przeważnie rozważano kwestję usunięcia przeszkód w międzynarodowym handlu i komunikacji. Narodowcom przypada więc trudne zadanie uzgodnienia kwestji usunięcia przeszkód w komunikacji - z tezą wileńską. Koła miarodajne w związku z tem omawiają możliwość oddzielenia kwestji bezpośredniej komunikacji od kwestji bezpośredniego tranzytu przy rozwiązaniu zagadnienia komunikacji między Polską i Litwą. Ze stanowiska czysto formalnego można byłoby ustalić, iż na podstawie międzynarodowej konwencji o swobodnej komunikacji i przez wzgląd na interes stron trzecich, zostaje przyznany komunikacji międzynarodowej z pewnemi warunkami i zastrzeżeniami bezpośredni tranzyt między Polską i Litwą. Do podjęcia bezpośredniej komunikacji z Polską Litwa nie byłaby wówczas zmuszona. Jasnem jest, iż celem przeprowadzenia odróżnienia takich pojęć, komunikacji i tranzytu, między Polską i Litwą, ma być dopiero utworzony w komunikacji międzynarodowej precedens. Wątpliwem jest, czy praktycznie wogóle mogą być przeprowadzone takie rozróżnienie. W każdym bądź razie utworzenia takiego modus vivendi mogłoby się przyczynić do dalszego odprężenia stosunków litewsko-polskich. Czy i o ile możliwość może być urzeczywistniona - stanie się widocznym dopiero po posiedzeniu komisji Ligi Narodów dla spraw komunikacji i tranzytu. Komisja ta ma odbyć posiedzenie w miesiącu bieżącym.-

P o b y t M i n i s t r a Z a u n i u s a w C z e c h o s ł o w a c j i . Litewski Minister Spraw Zagranicznych dr. Zaunius, który udał się na uroczystości jubileuszowe prezydenta Czechosłowacji, Masaryka, był obecny 7-go marca na obiedzie, wydanym przez czechosłowackiego ministra Spraw Zagranicznych Benesza, na cześć prezydenta. 8-go marca dr. Zaunius został zaproszony na obiad do prezydenta Masaryka. Tegoż dnia dr. Zaunius podpisał z Beneszem litewsko-czechosłowacki układ rozjemczo-koncyljacyjny. 8-go marca o północy dr. Zaunius wyjechał z Pragi, przyczem ma się w drodze powrotnej zatrzymać w Berlinie.-

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Z R a d y P a ń s t w a. Komisja ekonomiczna Rady Państwa opracowała szereg ustaw w dziedzinie handlu i przesłała je Izbie Handlowo Przemysłowej do rozważenia i zaopinjowania. Pierwsza ustawa ma regulować firmy i spółki akcyjne , kooperacyjne i t.d., wyraźnie określając zakres korzystania z nazw. Druga ustawa ma regulować zakres działalności prokurentów. Trzecia ustawa, najważniejsza, przewiduje rejestr handlowy . Według projektu tej ustawy, zostanie przy kowieńskim sądzie okręgowym założony urząd rejestracyjny, do którego wypadnie się zapisać wszystkim kupcom /z wyjątkiem drobnych kupców spółek handlowych, kooperacyjnych i t.d./. Na czele tego urzędu będzie stał specjalny sędzia, mianowany na ogólnem zebraniu sądu okręgowego z grona jego sędziów. Czwarta ustawa traktuje prawa przekazywania przedsiębiorstw. Dotąd procedura przekazywania była bardzo nieskomplikowana, co w przeszłości stawało się powodem rozmaitych nieporozumień.-

P r z y t r z y m a n i e k o l p o r t e r a b i b u ł y k o m u n i s t y c z n e j . W dniu 5 marca policja kryminalna w Szawlach przytrzymała kolportera bibuły komunistycznej, A.Gajlewicza z Birż. Gajlewicz przewoził bibułę z Szawel do Birż. Kolportera oddano w ręce władz sądowych.-

P o w r ó t r e d a k t o r a "L i e t u v o s A i d a s a" . Do Kowna powrócił z Włoch redaktor "Lietuvos Aidasa", Gustajnis..-

K u r s y w o j e n n e d l a c y w i l ó w . Ministerstwo Oświaty projektuje założenie w lecie kursów przysposobienia wojskowego dla cywilów. Kursy będą nauczały, jak się chronić na wypadek wojny, jak udzielić rannym pierwszą pomoc i t.d..-

N o w e g i m n a z j a w L i t w i e . Ministerstwo Oświaty projektuje założenie w roku bieżącym trzech nowych gimnazjów w Kownie.-

Z a b i e g i o z w o l n i e n i e p o l i t y c z n y c h w i ę ź n i ó w . Towarzystwo Studentów "Varpas" na swem ogólnem zebraniu powierzyło zarządowi powołanie wspólnej delegacji studentów prawicowych i lewicowych, która zwiedzi odpowiednie instytucje państwowe i będzie prosiła o zwolnienie w roku Witoldowym wszystkich więźniów politycznych - studentów.-

P r z y r o s t l u d n o ś c i w L i t w i e . Naturalny przyrost ludności w roku 1929 przedstawia się następująco: mężczyzn - 12.017, kobiet - 11.406, ogółem - w 1929 roku przyrost stanowi 23.423 osób. 1-go stycznia 1930 roku w całej Litwie liczba ludności była następująca: mężczyzn - 1.120.561, kobiet - 1.219.477, razem: 2.340.038 osób. Jak widać z tego, chociaż przyrost w każdym roku odbywa się z korzyścią dla mężczyzn, ogólna liczba kobiet jest większa od liczby mężczyzn o 98.916 osób.-

C h o r o b y z a k a ź n e . Od 1-go do 8-go marca zanotowano w Kownie 34 wypadki chorób zakaźnych /w poprzednim takim samym okresie - 10 wypadków/, w tem: tyfusu brzusznego - 15 /3/, szkarlatyny - 8 /16/, dyfterytu - 10 /1/, dyzenterji - 3 /c/.-

Z a ł o ż e n i e n o w y c h s z k ó ł r o l n i c z y c h . Izba Rolnicza uchwaliła w roku bieżącym zbudować jeszcze trzy nowe szkoły rolnicze: po jednej w powiatach Kretyngowskim, Jezioroskim i Kiejdańskim. Obecnie czynne są już cztery szkoły Izby Rolniczej - w Żyżmorach, Szadowie, Sałduciszkach i Makniunach.-